

Innviðaráðuneytið

Mál í samráðsgátt; Áform um lagabreytingar um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga.

Tilvísun í mál: IRN22090130

Sveitarstjórn Grýttubakkahrepps vill koma eftirfarandi á framfæri, varðandi þau tölusettu markmið sem leggja á til grundvallar lagasetningunni;

1. Að fylgja þróun sveitarfélagastigsins. Hér er væntanlega átt við að sveitarfélög eru almennt að stækka og sameinast. Ekki verður séð að átt sé við t.d. stafræna þróun sveitarfélaga eða þróun í þeirra starfsemi að öðru leyti. Mætti að ósekju horfa frekar til þátta sem leitt geta til hagkvæmari rekstrar, t.d. tækniþróunar og stafrænnar þróunar.
2. Að styðja við bakið á millistórum sveitarfélögum með flóknar útgjaldabarfir. Hér er mestmegnis um að ræða sveitarfélög sem hafa sameinast á liðnum árum eða munu sameinast, einkum yfir stór landssvæði og með flókna innviði.
3. Að innbyggðir séu hvatar til sameiningar sveitarfélaga. Er væntanlega nánast sama markmið og nr. 2 þegar litið er undir yfirborðið.
4. Að regluverkið stuðli enn frekar að sjálfbærni sveitarfélaga. Er hér bara átt við millistór sveitarfélög, eða öll sveitarfélög?
5. Að sjóðurinn styðji áfram við veikari byggðir. Er hér átt við fámenn sveitarfélög sem standa höllum fæti, eða á frekar að styðja við veikari byggðir innan stórra sameinaðra sveitarfélagá, sbr. markmið nr. 1 og 2? Það er síðan heldur einkennileg hringrás, ef markmið 1 til 3 auka sjálfkrafa þörfina fyrir aðstoð við veikari byggðir eins síðar verður komið betur að.
6. Að leiðarljós verði einföldun regluverks og aukið gagnsæi. Hætt er við að einföldun leiði til ónákvæmari jöfnunar og þar með tilviljanakenndari framlaga. Jöfnunarkerfi sem er réttlátt fyrir íbúa landsins er í eðli sínu flókið ef það á að þjóna tilgangi sínum vel. Því verður að telja hæpið að hafa það sem sérstakt markmið að einfalda, ef það vinnur beint gegn tilgangi og eðli starfseminnar og gegn þeim markmiðum sem að er stefnt.

Eins og markmiðin bera með sér, virðast þau að mestu leyti hverfast um sameiningar sveitarfélaga, um sveitarfélög sem þegar hafa sameinast og um hvata til enn frekari sameininga. Ekki er minnst á meginhlutverk sjóðsins, sem er að gera öllum sveitarfélögum kleyft að veita íbúum landsins lögbundna þjónustu og eins sambærilega um land allt og kostur er. Sveitarstjórn Grýttubakkahrepps telur hér farið allnokkuð á svig við grunntilgang Jöfnunarsjóðs og er verulega hugsi yfir þessari vegferð.

Nú þegar eru í gildi reglur um gríðarlegan fjárstuðning Jöfnunarsjóðs við sameinuð sveitarfélög, til 7 ára eftir sameiningu. Það hljómar því nokkuð ankannanlega, að ekki þurfi bara að auka við hvata til sameiningar sveitarfélaga heldur einnig að auka sérstaklega stuðning við þann hóp sveitarfélaga sem hefur sameinast á liðnum árum og mun sameinast á komandi árum. En það á við megnið af þeim sveitarfélögum sem kalla má millistór í þessu samhengi.

GRÝTUBAKKAHREPPUR

Túngötu 3 – 610 Grenivík – Sími 414-5400
www.grenivik.is

Sérstaklega er þetta undarlegt í ljósi þess, að á undanförunum árum hefur því stöðugt verið haldið að þjóðinni, að með stækkun sveitarfélaga og sameiningum þeirra, mætti spara háar fjárhæðir í rekstri þeirra og einnig veita íbúum betri þjónustu. Enn merkilegra er að þessar hugmyndir komi úr sömu átt og sá áróður allur.

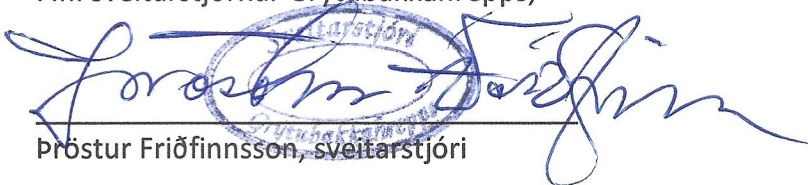
Þau markmið sem hér eru sett fram, ganga því út frá því að sameiningar sem slíkar styrki þannig alls ekki rekstur sveitarfélaga þvert öfugt við það sem hefur áður verið haldið mjög ákveðið fram. Því þurfi bæði að styðja enn frekar við sameiningarnar sjálfar en einnig og ekki síður að styðja sameinuð sveitarfélög sérstaklega um alla framtíð!

Ekki er talað um að nýjar tekjur eigi að koma inn í Jöfnunarsjóð. Því verður að ætla að aukin framlög til millistorra sveitarfélaga, yrðu alfarið tekin af núverandi framlögum til minnstu og stærstu sveitarfélaganna. Stærsta sveitarfélagið hefur þegar gert margra milljarða kröfu á Jöfnunarsjóð um aukin fjárfrahlög. Þá munu skerðingar á framlögum til minnstu sveitarfélaganna duga skammt, enda fá sum þeirra í dag engin framlög frá Jöfnunarsjóði og fjárhæðir framlaga til annarra eru lágar í samhengi við verkefnið sem hér er lagt upp með. Vandséð er því hvernig þetta á allt að ganga upp.

Ef skerða á framlög minni sveitarfélaga umtalsvert, er harkalega vegið að rétti íbúa þeirra til þjónustu. Mikil skerðing framlaga til minni sveitarfélaga mun leiða beint til veikingar byggða. Þeirri veikingu á síðan að mæta með sérstökum framlögum, hvaðan sem þau eiga þá að koma, m.v. að potturinn stækki ekki. Hér verður til einkennileg hringrás með framlög Jöfnunarsjóðs. Af framansögðu er nokkuð augljóst að markmið nr. 2 og 3 vinna þvert gegn markmiði nr. 4, um að stuðla að sjálfbærni sveitarfélaga.

Jöfnunarsjóður hefur skilgreint og mikilvægt hlutverk. Að jafna aðstöðumun milli sveitarfélaga landsins og tryggja þannig rétt íbúa þeirra til góðrar þjónustu, óháð búsetu. Það er verðugt verkefni að þróa og bæta regluverkið í kringum sjóðinn, en það verður ekki gert með þeim markmiðum sem hér eru fram sett, og sem vinna auk þess harkalega hvert gegn öðru þegar að er gáð.

Grenivík 15. nóvember 2022,
F.h. sveitarstjórnar Grýtubakkahrepps,

Þróstur Friðfinnsson, sveitarstjóri